

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería comunitaria II

Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	P51G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Rosales Carballa, José			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Rosales Carballa, José			
Correo-e	jroscar48@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia que complementa á de Enfermería Comunitaria 1 pretende achegar ao alumnado os coñecementos e a metodoloxía necesarios para traballar no nivel primario de saúde, identificando os factores relacionados coa mesma. De forma paralela, tenta transmitirlle os coñecementos e actividades preventivas sobre os principais problemas de Saúde da Comunidade; capacitándoo, por iso, para levar a cabo tarefas de promoción de saúde e prevención das enfermidades.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde

B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C27	Educar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de identificar ás necesidades de saúde ás poboacións e grupos de interese en saúde pública.	A1 A3 A5	B4 B8 B9 B16	C23 C24 C25	D4 D6 D7 D8 D9 D11
Ser capaz de realizar enquisas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situación desfavorables en relación con saúde	A1 A2 A3 A5	B6 B8 B16	C21 C22	D2 D5
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde e contribuír a resolver problemas de saúde colectivos.	A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B9 B10 B11 B15 B17	C19 C20 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D6 D10

Contidos

Tema

Módulo I:

ATENCIÓN DE SAÚDE Á COMUNIDADE.

Tema 1.- Epidemioloxía e prevención de accidentes. Saúde laboral: Prevención do risco biolóxico. Precaucións universais. -Xestión de residuos sanitarios - Principios básicos en mecánica corporal: desprazamento de cargas

Tema 2.- Medidas preventivas fronte aos mecanismos de transmisión:
-Saneamento sanitario.

Desinfección. Desinsectación. Desratización.

-Esterilización.

Tema 3.- Estrutura dos servizos sanitarios. Áreas e Zonas básicas de Saúde. O Centro de Saúde. Principios xerais da. Primaria da saúde: Organización e funcionamento dos Servizos. O equipo de Atención Primaria.

Tema 4.- Programas do equipo de saúde.

Tema 5.- Educación para a saúde: Conceptos xerais e bases da educación para a saúde (EPS). Enfoques e modelo de EPS. Planificación de programas e/ou actividades de EPS. Métodos e medios de EPS.

Tema 6.- Enfermaría e saúde comunitaria: historia clínica e sistemas de información. A consulta de enfermaría. Concepto. Tipos de consulta. Axenda de enfermaría.

Tema 7. A enfermaría transcultural

Tema 8.- Metodoloxía enfermeira en Atención Primaria. O método enfermeiro e modelo de enfermaría en atención primaria. Planificación de coidados en APS.

Tema 9. Enfermaría e a atención domiciliaria. Concepto. O equipo de atención domiciliaria. Desenvolvemento da visita domiciliaria. Coidadores informais

---

Módulo II:

EPIDEMIOLOGÍA DAS ENFERMIDADES
TRANSMISIBLES E NON TRANSMISIBLES

Tema 10.- Epidemioloxía. Concepto. Epidemioloxía descritiva. Epidemioloxía analítica.

Tema 11.- *pidemioloxía das enfermidades transmisibles: Infección-Enfermidade infecciosa. Enfermidades emerxentes e reemergentes. Presentación individual e colectiva das enfermidades transmisibles.

Tema 12.- Cadea epidemiolóxica. Axente causal. Características dos axentes causales. Postulados de Koch.

Tema 13.- Fonte de infección-Reservorio. Fontes de infección humana e animal.

Tema 14.- Porta de saída. Mecanismos de transmisión. Mecanismos de transmisión directos e indirectos.

Tema 15.- Porta de entrada. Hóspede susceptible. Mecanismos de defensa específicos e inespecíficos. Inmunidade: Tipos de inmunidade.

Tema 16.- Niveis de prevención. Prevención das enfermidades transmisibles: Profilaxis de exposición e de disposición.

Tema 17.- Medidas preventivas fronte á fonte de infección. Diagnóstico precoz: Diagnóstico clínico e de laboratorio.

Tema 18.- Tratamento precoz: Antibiograma. Enquisa epidemiolóxica.

Tema 19.- Declaración obrigatoria da enfermidade. Rede Nacional de Vixilancia Epidemiolóxica: Composición- Funciones. Sistema básico de vixilancia. Notificación de brotes epidémicos. Información microbiolóxica.

Tema 20.- Vixilancia do contacto san. Illamento do enfermo: Illamento domiciliario - Illamento hospitalario.

Tema 21.- Medidas preventivas fronte aos mecanismos de transmisión: Saneamento sanitario - Saneamento xeral.

Tema 22.- Medidas preventivas fronte ao hóspede susceptible: Quimioprofilaxis: Características-Limitacións. Seroprofilaxis: Tipos de soros. Gammaglobulinoprofilaxis.

Tema 23.- Vacinación. Clasificación das vacinas. Indicacións. Contraindicacións. Calendario vacunal.

Tema 24.- Epidemioloxía xeral das enfermidades de transmisión aérea: Epidemioloxía da enfermidade tuberculosa.

Tema 25.- Epidemioloxía da enfermidade meningocócica.

Tema 26.- Epidemioloxía da febre reumática. Epidemioloxía da gripe.

Tema 27.- Epidemioloxía xeral das enfermidades de transmisión hídrico-alimentaria:Toxi-infeccións alimentarias.

Tema 28.- Helminthiasis.

Tema 29.- Epidemioloxía das hepatites víricas.

Tema 30.- Epidemioloxía do tétanos.

Tema 31.- Epidemioloxía das infeccións de transmisión sexual: VIH-SIDA. Sífilis. Gonococia.

Tema 32.- Epidemioloxía xeral das Zoonosis: Brucelose. Rabia.

Tema 33.- Epidemioloxía xeral das enfermidades transmitidas por vectores: Paludismo.

Tema 34.- Epidemioloxía xeral das enfermidades nosocomiais.

Tema 35.- Epidemioloxía das enfermidades non transmisibles. Importancia das enfermidades non transmisibles. Factores de risco colectivos e individuais. Factores de risco modificables e non modificables.

Tema 36.- Estudo dos principais factores de risco modificables: Tabaco-Alcol-Dieta-Sedentarismo- Hipertensión arterial- Dislipemia- Obesidade- Hiperglucemia.

Tema 37.- Prevención das enfermidades non transmisibles. Bases da prevención das enfermidades non transmisibles. Niveis de prevención das enfermidades non transmisibles.

Tema 38: Prevención primaria das enfermidades non transmisibles. Estratexias da prevención primaria. Identificación dos principais factores de risco. Control dos factores de risco modificables.

Tema 39.- Prevención secundaria: Programas de detección precoz. Prevención terciaria.

Tema 40.- Epidemioloxía da enfermidade cardiovascular. Importancia da enfermidade cardiovascular. Síndromes clínicas. Aterosclerosis.

Tema 41.- Epidemioloxía da Cardiopatía isquémica. Importancia da cardiopatía isquémica. Formas de presentación. Manifestacións clínicas.

Tema 42.-Epidemioloxía da enfermidade cerebro-vascular. Importancia da enfermidade cerebrovascular. Formas de presentación. Manifestacións clínicas.

Tema 43.- Epidemioloxía da enfermidade arterial periférica. Importancia da enfermidade arterial periférica. Manifestacións clínicas.

Tema 44.- Prevención da enfermidade cardiovascular. Risco cardiovascular. Síndrome *metabólico.

Tema 45.- Epidemioloxía da diabetes mellitus.

Tema 46.- Epidemioloxía do cancro.

Tema 47.- Epidemioloxía das enfermidades respiratorias crónicas: EPOC.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	78	130
Seminario	10	25	35
Presentación	13.5	40.5	54
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3
Estudo de casos	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Consiste en sesións de clase expositivas nas que se combinan a presentación teórica dos contidos por parte do profesor coa participación activa do alumno. Realízase a grupo único e segundo o calendario de planificación de actividades preestablecido
Seminario	Neles realízase a aprendizaxe baseada en problemas. Así mesmo, expoñeranse os exercicios individuais ou grupales que se realicen relacionados cos contidos da materia. Lévanse a cabo con toda a clase en distintos grupos pre-determinados e desenvólvense segundo o cronograma da materia. Se corresponden aos contidos do módulo 1
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Lévanse a cabo de xeito individual e en grupo, tanto en espazos académicos internos como externos. Notifícarase con tempo abondo a realización destes dependendo dos horarios facilitados polas institucións externas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Unha vez realizados facilítaselle ao alumnado tutorías personalizadas

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seminario	Avaliase a participación do alumnado e a consecución dos obxectivos propostos. O alumnado aplica os coñecementos que adquiriu para solucionar de maneira grupal, unha serie de exercicios e programas, en tempo e condicións establecidas polo profesorado dos contidos do Módulo 1	12	B2 B3 B4 B5 B11 B15 B17	C21 D2 D9 D11
Presentación	Exposición dos traballos individuais e grupales relacionados cos contidos da materia en espazos académicos internos e/ou externos. As datas correspondentes ás presentacións/ exposicións intracentro, serán os días: 23 de febreiro; 2,9,16 e 23 de marzo; 6,13,20 e 27 de abril de 2021 ás 12h. Para superar a materia tense que conseguir como mínimo o 50% do valor desta proba. Na segunda oportunidade o alumnado fará unha exposición oral sobre un tema que previamente lle foi indicado polo profesorado, na mesma data e a continuación de proba tipo test.	14	A1 A4 B4 B6 B8 B9 B10 B11 B16	C25 D1 D3 D5 D6 D7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final escrita onde se avalían os coñecementos adquiridos nas clases maxistrais. Para superar esta proba, e a materia, tense que alcanzar como mínimo o 50% do seu valor en calquera das oportunidades. Descóntase por cada dous fallos un acerto. Descóntase por cada dos fallos un acerto. Esta proba realizarase: En 1ª oportunidade: 25/05/2021 - 9,30h. En 2ª oportunidade: 02/07/2021 - 9,30h.	50	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B6 B10 C19 C20 C21 C23 C24 C25 C26 D1 D3 D4 D7 D8	

Estudo de casos	Módulo 2: proba na que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que poida darse, partindo dos diferentes factores involucrados, análises dos antecedentes e condicións da situación, seguindo unha aprendizaxe baseada en problemas. Establécense 2 probas de resolución de casos prácticos, que son obrigatorias e que se realizarán os días: 10 e 11 de Maio de 2021 ás 10 h. Establécense en cada unha de próbalas catro supostos cun valor de 0,6 puntos por cada suposto acertado. Para aprobar a materia tense que alcanzar como mínimo o 50% do valor desta proba. Na segunda oportunidade o alumnado resolverá os casos prácticos e/ ou análises de situacións seleccionados polo profesor, na mesma data e a continuación da proba de resposta obxectiva, o 2-VII-2021 ás 12h.	24	A4 B1	C19 D1 C20 D3 C21 D4 C23 D5 C24 D7 C25 C26
-----------------	--	----	-------	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba fin de carrera: 8 de outubro do 2020 ás 10h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

AMANDO MARTÍN-ZURRO. GLORIA JODAR SOLAR, **Atención familiar y salud comunitaria**, 2011,
 FARRERAS P.- ROZMAN C., **Medicina Interna.**, 17ª Edic. 2012,
 HARRISON., **Principios de Medicina Interna**, 18ª Edic. 2012,
 GIL DE MIGUEL A., **Manual de epidemiología y Salud Pública.**, 2ª Ed. 2011,
 GONZALO PIÉDROLA GIL, **Medicina Preventiva y Salud Pública.**, 12ª edición,2015,
 RAMÓN ARBÚES, **Epidemiología para Enfermería**, 1ª edición,2013,
 IDELFONSO HERNANDEZ-AGUADO, **Manual de epidemiología y salud pública para grados en ciencias de la salud**, 3ª edición,2018,
 DE LA ROSA., **Microbiología en Ciencias de la Salud**, 3ª edición,2011,
 MANDELL, DOUGLAS Y BENNET, **Compendio de enfermedades infecciosas.**, 8ª edición,2017,
 Pagina web da conselleria de sanidade, do servizo galego de saúde,
 Pagina web INE e do IGE,
 Portal de la OMS: <http://www.who.int/en>,
 Ministerio de sanidad y politica social: <http://www.msc.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/P51G140V01306
 Prácticas clínicas IV/P51G140V01405
 Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica II/P51G140V01205
 Xestión de enfermaría/P51G140V01207
 Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101
 Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103
 Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104
 Estatística: Estatística/P51G140V01106
 Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105
 Ética e lexislación/P51G140V01202

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta

normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para la profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase (salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta mais potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

☐ Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

☐ Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual: Profesor Rosales despacho 2304 y profesora Diéguez: 660

☐ Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

☐ Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuales, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

☐ Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

☐ Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

☐ A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

☐ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

☐ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

☐ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudando manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

☐ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitic

☐ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de Faitic.

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

☐ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.